

Avdelningen för försörjningsberedskap
Kristina Engstrand

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2025:68 - Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap

Sammanfattning

Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68) är både viktig och efterlängtat, och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) välkomnar slutbetänkandet.

MSB konstaterar att det fortfarande saknas viktiga pusselbitar avseende utvecklingen av försörjningsberedskap och privatoffentlig samverkan i Sverige. För att det kommande arbetet ska kunna landa i rätt åtgärder behöver frågan om roller och ansvar vara tydliggjord, och myndigheter behöver få tillgång till viktiga ingångsvärden som beskrivna mål, inriktningar och prioriteringar. I dessa frågor har den nationella rådgivaren för stärkt privat-offentlig samverkan i totalförsvaret en mycket viktig roll, och MSB ser fram emot utredarens förslag och initiativ i syfte att stärka svensk försörjningsberedskap och stödja näringslivets beredskapsplanering.

MSB välkomnar utredningens förslag till nya samverkansformer mellan myndigheter och företag, bl. a. ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal (F-avtal) och förslag om att utreda de juridiska förutsättningarna för och innehållet i en försörjningsberedskapslag (kap 3). Myndigheten välkomnar också utredarens klargörande om vilka möjligheter befintlig lagstiftning ger. MSB anser dock att det behöver förtydligas att ett F-avtal inte är en viss typ av avtal utan kan vara såväl ett ersättningslöst avtal som ett upphandlat avtal samt ett avtal som ingåtts med beaktande av artikel 346 FEUF, och att det som särskiljer ett F-avtal är den registrering som föreslås. MSB välkomnar införandet av en ny form av byggnads- och reparationsberedskap (BRB) men anser att utredningen inte tillräckligt belyst frågan om hur en kanslifunktion ska fungera. Vidare ser MSB positivt på ett utökat uppdrag för Research Institute of Sweden AB (RISE). MSB välkomnar utredningens tydlighet kring vikten av att genomföra försörjningsanalyser, som utgör grunden för olika åtgärder, bland annat beredskapsavtal (F-avtal) och en fungerande BRB. Myndigheten instämmer i utredningens bedömning att det bör tillsättas en utredning som får uppdraget att ta fram en beredskapslag.

Kap 2. Varor och tjänster av betydelse för samhällsviktig verksamhet

MSB välkomnar slutbetänkandets tydlighet kring att försörjningsanalyser är grundläggande förutsättning för en robust försörjningsberedskap.

MSB instämmer i utredningens bedömning om att analys av vilka varor och tjänster som behövs bäst görs på myndighets- eller sektorsnivå i försörjningsanalyserna (2.3). MSB håller med om att en sådan sammanställning behöver hållas uppdaterad regelbundet, samt att en detaljerad lista snabbt kan bli inaktuell.

MSB ska i enlighet med pågående regeringsuppdrag identifiera varor och tjänster som inte kan förväntas ingå i någon annan beredskapsmyndighets ansvarsområde som är nödvändiga för att trygga befolkningens överlevnad, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna eller bidra till det militära försvarets förmåga under höjd beredskap (Fö2025/01148). MSB har i tidigare redovisning lämnat ett förslag på etablering av *Totalförsvarets produktberedning* där syftet är att över tid reda ut ansvar och prioriteringar inom nationell försörjningsanalysverksamhet. (se Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande, Fö2024/00053).

Kapitel 3. Nya samverkansformer mellan företag och offentliga aktörer

MSB håller med om att formerna för samverkan och avtal mellan det offentliga och det privata behöver utvecklas (3.1). MSB ställer sig positiva till att upphandlingslagarna kompletteras med ett nytt beaktandekrav om försörjningsberedskapshänsyn. MSB vill poängtera att beaktandekravet inte får medföra att man bryter mot de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna. MSB utgår emellertid från att expertmyndigheterna på området tar den risken i beaktande i sina respektive remissvar (3.6). MSB delar utredarens uppfattning att det finns ett utrymme att under vissa förutsättningar och enligt nu gällande rätt teckna avtal inom försörjningsberedskapens område utanför upphandlingslagarna (3.7). MSB menar dock att detta egentligen inte rör sig om ett nytt system, utan att utredningen snarare benämner det existerade utrymmet för försörjningsberedskapsavtal (F-avtal).

MSB delar i stort utredarens resonemang om vad som kan utgöra ett F-avtal men önskar att det tydliggörs att det kan röra sig om olika former av avtal om syftet med avtalet är att på ett nationellt plan bidra till försörjningsberedskapen. En otydlighet på detta område riskerar att påverka arbetet med de föreslagna uppgifterna att föra ett register och upprätthålla en avtalslägesbild. Utredningen resonerar delvis kring detta vad gäller Försvarets Materielverk och Försvarsmakten, men MSB tror att detta kan gälla för fler myndigheter. Givet det breda resonemang utredningen för kring vad som kan utgöra ett F-avtal utgår MSB från att det åligger respektive F-avtalsmyndighet att tolka vilka avtal som utgör F-avtal och därmed bör ingå i registret. Vidare ser MSB positivt på förslagen om att föra ett register och upprätthålla en avtalslägesbild, men uppfattar att de båda föreslagna uppgifterna i stora delar är samma sak. MSB vill även påminna om att en avtalslägesbild utgör en ögonblicksbild, och att de föreslagna uppgifterna kommer att kräva resurser för att hållas relevanta, både avseende personal och tekniska system.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Utredningen föreslår vidare att MSB ges i uppdrag att upprätta en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap, vilket är ett förslag som MSB välkomnar. MSB delar bedömningen att myndigheten har viss erfarenhet av att prioritera resurser och ser det som ett viktigt verktyg som behöver utvecklas. Förutom en allmän prioriteringsordning bedömer MSB att det i arbetet med prioritering även behövs en lägesbild och riskbedömning över både behov respektive tillgängliga resurser, samt en struktur för att samtala med relevanta aktörer. Det är också viktigt att arbetet med prioritering sker situationsanpassat. MSB uppfattar att utredningens förslag företrädesvis omfattar stöd med bedömningar över lämplig prioritering och fördelning av tillgängliga *offentliga resurser* i händelser av allvarliga försörjningsavbrott, samt till försörjningskriser i fredstid. MSB gör dock bedömningen att även vissa resurser i näringslivet kan bli aktuella för prioritering i de fall det finns ett avtalsförhållande mellan företaget och det offentliga som reglerar detta förhållande eller där produkterna är föremål för mer ingripande åtgärder utifrån fullmaktslagstiftningen. Det är viktigt att påminna om att de flesta resurserna i Sverige finns i privat ägo, och eftersom utredningen föreslår att privata aktörers medverkan är frivillig ser MSB en risk med att förslaget om en upprätta en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap får begränsad effekt.

MSB välkomnar utredningens förslag om att i avvaktan på en ny lagstiftning komplettera myndighetens instruktion i enlighet med de föreslagna uppgifterna. En instruktionsändring skulle möjliggöra för MSB att ge ut allmänna råd och annan vägledning på området.

Därutöver anser MSB att en ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap (3.10) är angelägen och att en ny utredning, med uppdraget att ta fram en sådan lagstiftning, bör tillsättas omgående.

Vidare ser MSB positivt på att myndigheten ges rätt att meddela föreskrifter för verkställigheten av förordningen (1992:390) om förberedelser för leveranser av varor och tjänster.

Kapitel 4. En modern byggnads- och reparationsberedskap

MSB välkomnar förslaget om att en ny form av byggnads- och reparationsberedskap behöver införas (4.1). Myndigheten har vid flera tillfällen påtalat behovet av en återupprättad byggnads- och reparationsberedskap. MSB anser att utredningen inte tillräckligt belyst frågan om hur den föreslagna kanslifunktionen ska fungera eller hur samarbetet mellan kanslifunktionen och samarbetsmyndigheterna ska gå till. Myndigheten hoppas att den föreslagna kanslifunktionen ska kunna utgöra den gemensamma plattform som behövs för att en koordinering av försvarsmyndigheters och civila myndigheters resurser ska kunna ske inom ramen för byggnads- och reparationsberedskapen. Samarbetsmyndigheternas medverkan, kunskap och erfarenhet kommer att vara viktig även i det förutsättningsskapande arbetet, och då kanske särskilt den kännedom som Fortifikationsverket och Försvarsmakten har av arbetet. Med anledning av regeringens beslut nyligen att ge Tillväxtverket sektorsansvaret för den nya beredskapssektorn Industri, byggande och handel, samt peka ut Boverket och SGU som beredskapsmyndigheter i sektorn har dessa myndigheter redan ett stort och viktigt arbete framför sig. Frågan om ett

väl fungerande samarbete mellan kanslifunktionen vid Tillväxtverket och de myndigheter som har kunskap och erfarenheter inom ramen för byggnads- och reparationsberedskapen blir därför särskilt viktig.

Det är positivt att utredningen påtalar behovet av förstärkningsresurser och MSB välkomnar förslaget om att Boverket, tillsammans med MSB, utreder förutsättningar för att inrätta en förstärkningsresurs för ökad byggnads- och reparationsberedskap (4.3.2).

En förutsättning för att detta ska vara genomförbart är att MSB tillförs resurser för uppdraget. MSB frågar sig även om tidplanen eventuellt behöver anpassas för att uppdraget ska gå att genomföra.

MSB vill även lyfta kartläggningar av risker kopplat till naturolyckor och därtill behovet av förstärkningsresurser samt byggnads- och reparationsberedskap kopplat till detta.

Inom ramen för resonemanget om en modern byggnads- och reparationsberedskap och förstärkningsresurs skulle MSB se positivt på att även en fördjupad genomlysning genomförs av den kommunala räddningstjänstens behov av entreprenadmaskiner i samband med räddnings- och röjningsinsatser under höjd beredskap. Se exempelvis lokala behov av lastmaskiner och mobila kranar (samt tillhörande personal) på skadeplats inom ramen för det som föreslås under utredningens p.4.3.2.

MSB är positiv till utredningens förslag om att ett maskinregister etableras i syfte att upprätthålla en överblick över den samlade tillgången på arbetsmaskiner som kan användas inom byggnads- och reparationsberedskapen. Vidare håller MSB med utredningen om att utse Boverket som ansvarig myndighet för detta register och där samverkan ska ske med flertalet myndigheter.

Utvidgat uppdrag till RISE:

MSB välkomnar utredningens förslag om att ge Research Institutes of Sweden (RISE) ett utökat samhällsuppdrag att bibehålla förmåga under kris, höjd beredskap och krig (6.1). Att RISE föreslås få ett breddat uppdrag med beredskapsfokus bedömer MSB skapar gynnsamma förutsättningar för myndighetens pågående arbete och regeringsuppdrag med att etablera en kontaktpunkt för företag (Fö2025/01144).

Övrigt:

MSB vill uppmärksamma om en felskrivning i utredningstexten på sidan 259: ”I vissa fall bekostar den aktör som har begärt stödet för företagens medverkan” Förslaget är att texten stryks alternativt ändras till ”I vissa fall bekostar den aktör som har begärt förstärkningsresursen eventuella omkostnader”.

Remissvar

5(5)

Datum
2025-10-22

Ärendenr
MSB 2025-09872-1

I detta ärende har generaldirektör Mikael Frisell beslutat. Kristina Engstrand har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Johan Dozzi, enhetschefen Anna Rinne och utredaren Emma Ferm Lindgren deltagit.

Mikael Frisell

Kristina Engstrand